

Portālā filmas.lv – Lailas Pakalniņas jubilejas kolekcija

Publicēts: 06.06.2022.

[Filmas.LV](#)

[Kinovēsture](#)

[Tiešsaistē](#)

Režisore Laila Pakalniņa filmas "Ķīlnieks" (2006) uzņemšanas laukumā. Foto: Agnese Zeltiņa

Atzīmējot starptautiski pazīstamākās Latvijas kinorežisores Lailas Pakalniņas jubileju, Nacionālā Kino centra portālā filmas.lv izveidota iespējami pilnīga viņas darbu kolekcija – 40 filmas (1988-2019), no pirmajiem kinoinstitūta mācību darbiem līdz jaunākajām filmām; kolekcijā ietilpst desmit dažāda garuma spēlfilmas un 30 dokumentālās filmas.

[Lailas Pakalniņas jubilejas kolekcijas](#) īpašais raksturlielums ir fakts, ka tā veidota kā kultūrvēstures mantojuma kopums, uzmeklējot un digitalizējot arī agrīnās filmas, ieskaitot studiju darbus un 90. gadu dokumentālās īsfilmas, kas līdz šim nebija publiski pieejamas. Izpētes process veikts ciešā sadarbībā ar Latvijas Nacionālā arhīva Valsts Kinofotofonodokumentu arhīvu, izlasē iekļautas filmas arī no LKA Rīgas Kino muzeja krājuma, Latvijas Televīzijas arhīva, Latvijas Nacionālās bibliotēkas un Vides filmu studijas (šobrīd studija *VFS Films*). Visas kolekcijā ievietotās filmas no 4. jūnija tiešsaistē pieejamas sabiedrībai bez maksas un bez laika ierobežojuma, visā Latvijas teritorijā.

Kinorežisore, scenāriste un producente [Laila Pakalniņa](#) ir viena no spilgtākajiem un ražīgākajiem autorkino pārstāvjiem Latvijas kinovēsturē, režisore ar konsekventu individuālu rokrakstu un stabilu vietu mūsdienu pasaules kino aprītē. Kinozinātniece Inga Pērkone raksta: „Pasaules kinofestivālu un citu mākslas institūciju izrādītās intereses un atzinības, arī starptautisku retrospektīvu un režisores meistardarbniču daudzuma ziņā Lailai Pakalniņai Latvijas kinomākslas jaunajos laikos nav līdzinieku. Lailas Pakalniņas filmas tikušas iekļautas Kannu, Amsterdamas, Berlīnes, Karlovi Varu, Lokarno, Pusanas, Romas, Tallinas, Venēcijas un citos nozīmīgos kinofestivālos; filmas *Leiputrija* (2004) un *Uguns* (2007) nominētas Eiropas Kinoakadēmijas balvai attiecīgi dokumentālo filmu un īsfilmu kategorijās.” (Grāmatā *Latvijas kinomāksla. Jaunie laiki. 1990-2020* režisores Lailas Pakalniņas radošajam darbam

veltīta atsevišķa nodaļa).

Pirmo plašāko atzinību pasaulē Laila Pakalniņa iekaroja 90. gadu vidū, kad Kannu kinofestivālā FIPRESCI balvu saņēma viņas dokumentālās filmas *Prāmis* (1994) un *Pasts* (1995), jau veidotas režisores īpašajā kinovalodā. Tīkmēr jubilejas kolekcijā redzams, ka paši pirmie studiju darbi tapuši pavisam citā stilistikā – publicistiski dokumentējumi un intervijas par norisēm politikā un sabiedrībā. Režisore Laila Pakalniņa skaidro: „Tas kino, kādu es tiešām gribēju taisīt, sākas ar *Veļu* (1991), bet studiju laiks sakrita ar Atmosdas notikumiem Latvijā, un mēs sapratām, ka tas ir gandrīz kā pienākums – tiem, kam ir kameras, ir jāiet un jāfilmē tas, kas notiek.”

Latvijai atgūstot neatkarību, Laila Pakalniņa atgriežas kinomākslā un jau kopš 90. gadiem strādā intensīvi un regulāri, gandrīz katru gadu uzņemot pa filmai. 1991. gadā izveidojas vēlāk ilgu laiku nesatricināmais režisores tandēms ar operatoru Gintu Bērziņu, 1994. gadā abiem pievienojas skaņu režisors Anrijs Krenbergs, un turpmākajos gados gandrīz nemainīgā komanda apliecina, cik liela nozīme režisores rokrakstā ir sadarbībai ar profesionāliem domubiedriem, kuru loku pamazām papildina arī igauņu un lietuviešu kolēģi.

Pirmo pilnmetrāžas spēlfilmu Laila Pakalniņa uzņem 1998. gadā, un *Kurpe*, kas tāpat tika iekļauta Kannu kinofestivāla programmā, iezīmē pamatus turpmākajai attīstībai – arī spēlfilmu veidošanā Laila Pakalniņa, būdama savu filmu scenāriste un producente, saglabā dokumentāla vērojuma stilistiku (šo virzību patiesībā demonstrē jau pati pirmā spēles īsfilma *Annas Ziemassvētki* (1992), kur inscenējuma elementu ir pavisam maz). Nākamajās spēlfilmās Laila Pakalniņa kāpina absurda klātbūtni filmas telpā, izkopj garus un sarežģīti veidotus kadrus, kombinē profesionālu un neprofesionālu aktieru spēli, pēta gan krāsainas, gan melnbaltas filmas iespējas un neuztraucas, ja viņas darbi neatbilst klasiskā kino shēmām.

Portāla filmas.lv jubilejas kolekcijā pieejamas piecas pilnmetrāžas spēlfilmas – *Kurpe* (1998), *Pitons* (2003), *Ķilnieks* (2006), *Picas* (2012) un *Ausma* (2015), visām pasaules pirmizrāde notikusi nozīmīgos A klases kinofestivālos (Kannās, Venēcijā, Lokarno, Romā, Tallinā). Kolekcijā ietilpst arī četras spēles īsfilmas no cikla *Elementi* (2006-2009), visās šajās filmās galvenā varone ir aktrise Gunas Zariņas tēlotā Marija.

Lailas Pakalniņas dokumentālās filmas jau kopš 90. gadu sākuma top ar nesatricināmu un neatlaidīgu regularitāti, veidojot savdabīgu pasauli kā mozaīku, kurā attēla un skaņas elementi rada daudzslāņainu māksliniecisku struktūru. Pakalniņas dokumentālās filmas centrā var būt atsevišķs varonis (piemēram, *Teodors* (2006), *Ubāns* (1995), *Mārtiņš* (2002), *33 zvēri Ziemassvētku vecītim* (2011) un citi), kāda norise, objekts vai parādība (*Iešana* (1991), *Ozols* (1997), *Autobuss* (2004), *Rumba* (2016), *Sniegs* (2012) un citi), kāda mikropasaule (*Leiputrija* (2004), *Par Dzimtenīti* (2008), *Pa Rubika ceļu* (2010), *Viesnīca un bumba* (2014) un citas); filmu klāstā ir arī ekstrēmi konceptuālā, tikai divas minūtes garā *Īsfilma par dzīvi* (2014) un pašas režisores noskriets maratons (*Četrdesmit divi*, 2013), atturīgi klusas gadalaiku gleznas (*Zirdziņ, hallo!*, 2017) un starptautiskā kopražojumā tapis pārrobežu pētījums (*Karote*, 2019).

Lailas Pakalniņas dokumentālās filmas arī dokumentē Latviju, tikai nevis vēsturiski hronoloģiskā secībā, bet kā atsevišķu elementu kolāžu, kas kārtotas autora rokraksta radītos ritmos.

Lailas Pakalniņas jubilejas filmu kolekcija portālā *filmas.lv* skatāma kopš 4. jūnija uz neierobežotu laiku, tādējādi papildinot pastāvīgi pieejamo Latvijas kinovēstures krājumu. Paldies par atsaucību un sadarbību Latvijas Nacionālā arhīva Valsts Kinofotofonodokumentu arhīva vadītājai Dacei Bušantei un studijas *VFS Films* vadītājam, producentam Uldim Cekulim, paldies par sadarbību arī LKA Rīgas Kino muzejam, Latvijas Televīzijai, Latvijas Nacionālajai bibliotēkai, paldies Kultūras informācijas sistēmu centram (KISC) par neatslābstošu tehnisko atbalstu!

Portālu *filmas.lv*, kas vienlaikus ir arī plaša filmu nozares datu bāze, veido un uztur Nacionālais Kino centrs un Kultūras informācijas sistēmu centrs (KISC), kas nodrošina portāla tehnisko darbību.

Latvijas filmu nozares informācija

Kristīne Matīsa

Vecākā referente

 [+371 26129954](tel:+37126129954)

<https://www.nkc.gov.lv/lv/jaunums/portala-filmaslv-lailas-pakalninas-jubilejas-kolekcija>